

- Цмуром. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2012. № 2. С.36–42.
4. Стасюк Ю. Іконник – диригент Київського камерного хору імені Б. Лятошинського. Хорове мистецтво України та його подвижники: матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. С. 120–128.
 5. Телеканал Житомир . Житомирська обласна державна телерадіокомпанія. Ранок. Олександр Вацек. URL: <https://cutt.ly/jNAiSY9> (дата звернення 18.04.2014).
 6. Уусберг Пят «KYRIE». Хорова капела «Орея». URL: <https://cutt.ly/kNAoasg> (дата звернення 2.09.2010).
 7. Цуден А. Від монодії до спірічуелсу. Поступ. 2002. 4 – 10 квітня.
 8. Шуневич Євгенія. Особливості формування репертуару муніципального камерного хору «Легенда» (м. Дрогобич). Молодь і ринок №9 (104), 2013. С.110–114.

Потепньова Христина
Науковий керівник – проф. Кондрацька Людмила

ХОРОВА МУЗИКА СУЧАСНИХ КОМПОЗИТОРІВ ГАЛИЦЬКОГО КРАЮ

Метою статті є визначення характерних ознак сучасної хорової музики у вимірі регіоналістики. Наголошено на інтонованій суголосності хорових мініатюр сучасних галицьких композиторів духовно-моральнісним пошукам нинішньої доби. ХХІ століття показав, що композиції різних генерацій митців краю складають вагому частину репертуару вітчизняних хорових колективів різного рангу та рівня професійної майстерності. Особливої актуальності набувають композиції, що з'явилися нещодавно, в нових реаліях суспільно-політичної та культурно-економічної дійсності.

Аналіз останніх досліджень. Хоровий доробок галицьких композиторів-сучасників є предметом спеціальних наукових студій. З нещодавніх досліджень варто виокремити монографії Л. Кияновської [2], І. Бермес [1]; дисертаційні роботи Л. Немцової [3], Х. Флейчук [4]. Мета статті – охарактеризувати типові риси хорових композицій сучасних композиторів галицького краю. Виклад основного матеріалу. Сучасне хорове мистецтво краю осцилює одночасною співдією прихильників прадавніх народних традицій і манери співу та адептів ультрасучасних технік письма, із залученням найновіших досягнень у сфері акустичної і електронної музики.

Так, у доробку сучасних галицьких композиторів диригент хорового колективу знаходить цілий спектр інтонованих одкровень. Веселка жанрів і формотворчих принципів хорового співу включає: 1) твори а capella («Різдвяна Літургія» О. Козаренка, кантата «Іван Підкова» В. Камінського; триптих «Поетика», «Святий Боже», «Богородиця», «Вчені казки», «Ніч», «Червона калино, чого в лузі гнешся? «Дивувалася зима», «Ніч у полі», «Дерево вічності», «Дві зорі цвіло у небі», «Сніг у квітні», «Христос Воскрес!», «Мелодій смутку і надій», «На сіре тло проміння впало», «Отча криниця», «Де ти, ладо чорноброва», «Мужицька доля», «Ніч», «Ой пігнала дівчинонька ягнятонько в поле» М. Ластовецького; «Нічні думи», «Якби...», «Благослови, душе моя, Господа», «Хвали, душе моя, Господа», «Молитва», «Христос воскрес», «Пісня сліпих», «Сонце на обрії», «Музика сфер небесних», «Святий вечір», «Гроза», «Осінній день», «Не вмере поезія», «Тануть, в'януть сніги», «Вставай,

Україно», «Боже-побратиме», «Хай літають вітри» та ін. М. Волинського; «Блажен муж. Псалом І», «Alleluja», «Щедрий вечір» Б. Сегіна; «Антифони», «Медитації з Тезе» (для подвійного хору), «Ангел вопієше» М. Шведа) і композиції з супроводом («Палімпсести» для сколюючої скрипки, мішаного хору та симфонічного оркестру, «Благовіщення» для скрипки соло, мішаного хору і струнного оркестру Ю. Ланюка; «У воздухах плавають ліси» для кларнета, віолончелі, фортепіано, мішаного хору та струнного оркестру, «Kyrle eleison» для мішаного хору та струнного оркестру Б. Фроляк; «Змовкла, батьку, твоя кобза», «Співець», «Крила», «Балада про бранок» (всі – для хору в супроводі фортепіано), «Пісня без слів» (для хору, скрипки та арфи) М. Волинського; «Pater noster» для мішаного хору, труби, органу та струнних М. Шведа);

2) хорові мініатюри і багаточастинні циклічні хорові композиції (кантати «Весна», «Гамалія» та «Літургія» М. Скорика; «Дійсно», кантата «Цвіт» Б. Фроляк; «Острозький триптих», «Український реквієм (Лемківський)» О. Козаренка; «Пори року», Хоровий диптих Ю. Ланюка; «Літургія», кантати «Благодатна пора наступає», «Іван Підкова» В. Камінського; триптих «Поетика», «Мелодії смутку і надій», «Жнивварські пісні», «Псалми Давида» М. Ластовецького; ораторія «Мойсей», кантати «Райдуга», «Нам ще жити», «Русланові псалми», «Акафіст (малий) до Теробовлянської ікони Божої Матері», «Стоїть в селі Суботові», «Подражаніє Осії», «Чернець» М. Волинського);

3) обробки народних пісень для хору («Жнивварські пісні», «Три лемківські пісні» («Кед єм так пасала», «Над водов кряк», «Бива любов»), «Добрий вечір тобі, господарю», «Зажирили сі буйні гори», «Щедрик», «Ой пігнула дівчинонька ягнятонько в поле», «Ой по горі, горі» М. Ластовецького; «Ангели, знижайтеся», «Пісня про Страдецьку Матір Божу», «Ой торгом-містом», «Воспоїм пісню днесь новую», «Ой в ліску-ліску» та ін. М. Волинського) і композиції сакральної тематики («Літургія святого Іоанна Златоустого», «Панахида», «Псалми (у Шевченкових переспівах)» М. Скорика; «Архієрейська Божественна Літургія», симфонія-кантата «Україна. Хресна дорога», ораторія «Іду. Накликую. Взиваю... (на тексти Митрополита Андрея Шептицького)» В. Камінського; «Острозький триптих» («Возбранной воєводі», «Блажен муж», «О Тебі радується»), «Богородичні пісні», «Літургія св. Іоанна Златоустого», «Псалом Давидів», «Страсті Господа Бога нашого Ісуса Христа», «Різдвяна Літургія», «Божественна Шевченкова літургія», «Чотири молебні пісні до Діви Марії», «Український Реквієм (Лемківський)», Стихира «Вінець нетлінний», «Українська Кафолічна Літургія» О. Козаренка; «Kyrle eleison», «Agnus Dei» Б. Фроляк; «Боже, спаси, суди мене», «Благовіщення» Ю. Ланюка; «Святий Боже», «Богородиця», «Христос Воскрес», кантата «Псалми Давида» М. Ластовецького; «Акафіст (малий) до Теробовлянської ікони Божої Матері», «Єдиний Боже», «Бог - помсти Господь», «Благослови, душе моя, Господа», «Хвали, душе моя, Господа», «Молитва», «Христос воскрес», «Там, де в небі Божа Мати», «О Богородице, Діво і Мати»,

«Заповіт Йосифа Сліпого» М. Волинського; «Блажен муж. Псалом І», «Alleluja», «Stabat Mater» Б. Сегіна; «Pater Noster», «Антифони», «Ангел вопіяше» М. Шведа та ін.

Ще одним джерелом натхнення для митців краю постає творчість класиків української літератури. Так у репертуарі хорових колективів з'явилися:

- хорова Шевченкіана (поема-кантата «Гамалія» М. Скорика; «Ой чого ти почорніло...», кантати «Іван Підкова», «Чигрине, Чигрине...» В. Камінського; симфонія-реквієм «Праведная душе...», кантата «Цвіт» Б. Фроляк; «Божественна Шевченкова літургія» О. Козаренка; «Розрита могила» Ю. Сасенка (хорова обробка Б. Генгала), кантата «Ой чого ти почорніло...» Р. Демчишина; кантати «Стоїть в селі Суботові», «Подражаніє Осії», «Чернець», хоровий концерт «Все упованіє моє», «Благословенная в женах» (для хору з оркестром) М. Волинського) [4];

- хорова Франкіана (кантата «Весна» М. Скорика; «Божеське в людськiм дусі», кантата «Благодатна пора наступає» В. Камінського; «Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Дивувалась зима», «Не забудь юних днів», «Зелений явір», «Ой жалю, мій жалю», «Чим пісня жива», із записів І. Франка – «Ой, пігнала дівчинонька ягнятонько в поле» та «Ой, по горі, горі» М. Ластовецького; ораторія «Мойсей», хорові мініатюри «Нічні думи» та «Якби...» М. Волинського; «Ой зйду я на могилу» Б. Шиптура);

- інтоновані рефлексії поетів-сучасників (В. Камінський до поезії Ігоря Калинця; О. Козаренко до поезії Софії Майданської; М. Ластовецький до поезій Віктора Романюка, Петра Перебийноса; Б. Фроляк до поезії Назара Гончара; М. Волинський до поезій Ліни Костенко, Дмитра Павличка, Анни Волинської) [3]. Окрему нішу становлять хорові композиції, написані під враженнями нещодавніх буремних суспільно-історичних подій та революцій, що відбулися в країні («Благовіщення свободи», «Вставай, Україно» М. Волинського) [1].

Алюзія інтонованого образу соборної душі народу, вищої народної мудрості, символу «червоної калини» найчастіше відбувається у композитора підсвідомо, на рівні індивідуальної музичної ментальності [2]. Зв'язок з народним архетипом підкреслюється назвою твору («Український Реквієм (Лемківський)» О. Козаренка; «Від Карпат, де стеляться лужечки», «Отча криниця», «Щедрик» М. Ластовецького; «Гагілка» В. Камінського; «Щедрий вечір» Б. Сегіна; «Щедрик» М. Шведа та ін.). Утім, їх значна кількість написана сучасною музичною мовою. Йдеться про широке застосування поліладовості, дисонуючої вертикалі з неакордовими звуками, кластерних співзвуч, акордів кварто-квінтової і терцево-секундової побудови, упровадження нових засобів вокально-хорової виразності (скандування і речитації, глісандуючих звучань, манери говірки і вигуків). Так, у композиції «Дійсно» (для 20-ти сольюючих голосів) Б. Фроляк та «Зажурилисі буйні гори» М. Ластовецького присутні елементи сонористики. Поліритмія – улюблений інтонований жест В. Камінського і Б. Сегіна.

Звісно, сучасні хорові партитури вимагають від хористів високої вокально техніки: вміння легко переходити від вокальної до мовної установки голосового апарату, поряд з музично-інтонованим вокальним звуком вміння відтворювати різноманітні шумові ефекти, Магістерський науковий вісник. – № 39

декламацію і репліки. Тому хористи повинні знати сучасну графічну нотацію та вміти її розшифрувати, а диригенти – зуміти показати специфічні диригентські прийоми (гліссандо, кластер, шепотіння і т.д.)

Висновки. Отже, хорові твори сучасних галицьких композиторів відзначаються своєрідністю, тонким перевтіленням традицій та новаторським підходом до жанру. Вони індивідуально передають сутність національного поетичного слова чи релігійного канонічного тексту, демонструють типові для української вокально-хорової інтонації мелодійне багатство, емоційну насиченість і сердечну проникливість. І навіть найбільш радикальні зміни цивілізації не можуть повністю перевтілити ту основу, на якій згадана традиція зросла. На перетині «старого – нового» виростають досить цікаві художні відкриття, які потребують і свого теоретичного та методичного трактування» [6, 4]. У подальших розвідках можна розглянути ментальні відмінності хорових композицій сучасних галицьких митців від нещодавно створених хорових творів композиторів зарубіжжя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бермес І.Л. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І.Л. Бермес. Дрогобич : Посвіт, 2019. 432 с.
2. Кияновська Л.О. Хорова творчість львівських композиторів останніхроків / Л.О. Кияновська // Хорові твори сучасних галицьких композиторів /ред.-упор. Л.В. Ластовецька. Дрогобич, 2016. С. 3 – 4.
3. Немцова Л.О. Хорова франкіана: соціокультурний та жанрово-стильовий виміри: автореф. дис.канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – Музичне мистецтво / Лілія Орестівна Немцова. – Львів, 2017. 23 с.
4. Флейчук Х.О. Хорова Шевченкіана кінця ХХ – початку ХХІ століть :соціокультурний та диригентсько-інтерпретаційний аспекти (на матеріалі хорових творів М. Скорика, В. Камінського) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 – Музичне мистецтво / Христина Орестівна Флейчук. Л., 2021. 19 с.